

CSALÁD ÉS ISKOLA.

NEVELÉS-OKTATÁSUGYI SZAKKÖZLÖNY,

szülők, kisednevelők, tanítók és a nevelésügy barátai számára.

KIADJA A KOLOZS-DOBOKAMEGYEI NÉPTANÍTÓK EGYLETE.

FŐMUNKATÁRSÁK:

KOZMA JÓZSEF ÉS SZABÓ ENDRE.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VÁRADI KÁROLY.

Megjelenik — július és augusztus havakat kivéve — havonként kétszer, legalább egy ivnyi tartalommal.

Előfizetési ára: egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kr.

Pályázatok s egyéb hirdetések petit soronként 5 krral számíttatnak.

E közlöny beltartalmát illetők a szerkesztőhöz (lakik a belső-középutczában 31. sz. a.); az előfizetési pénzek, hirdetések és reklamációk pedig — Gázi József egyleti pénztárnok czimén — a kiadó hivatalba (kurta szappanuteza 15. sz. a.) küldendők.

Néhány szó a családi és iskolai nevelés összhangzatossá-tétele érdekében.

Az iskola volt az első, a mely hangoztatá az összhangzatosság szükségességét enmaga s a család között, és sürgeté kettőjük tervszerű s összhangzatos működését a nevelés körül. Ezen üdvös törekvésében azonban sokáig magára maradt s csak az újabb időben sikerült felköltönie a családban is a szövetkezés vágyát. De ma már ezt is élénken nyilvánul e vágy; mert a család mindinkább kezdi belátni, hogy ha nem igyekszik az iskolával egy kézre dolgozni, akkor egymástól eltérő s gyakran homlokegyenest ellenkező intézkedéseik egymást kerésztezni fogják s így lerontja egyik holnap azt, mit a másik ma gondal épített.

A vágy, sőt a kölcsönös törekvés a nevelés összhangzatossá-tételére észlelhető tehát ugy az iskolánál, mint egyes — a nevelésből lelkiismeretet csináló — családoknál is. A kivétel módozatai felett is sürűen és élénken folynak a beható tanácskozások.

Nem egy jóra való eszme hozatott már felszínre a család és iskola között létrehozandó összhangzatosság és egyöntetű működés eszközzésére. De mivel egy eszközt, melytől — megvallom — én sokat várok, nem hallottam még ajánlatba hözni, bátorságot veszek magamnak erre, nézve az ajánlatot magam tenni meg e helyen.

És ez röviden a következő: Óhajtanám, hogy a szülők midőn gyermekeiket iskolába adják, tájékozottassák a tanítót azok főbb külső és belső tulajdonságai felől. Ez mind ekkoráig igen kis mérvben történt. Ezen fontos lépést a szülők legnagyobb része elhanyagolta, s több-

nyire a tanítóknak sem igen jutott eszökbe kérdezősködni erre vonatkozólag. S így a tanító a legtöbb esetben egyedül lélektani s egyáltalában anthropologiai ismereteire volt utasítva növendékei különböző egyediségének fölismerése — és képezésében. Könnyen megeshetett tehát, hogy tévedett s aztán a szülők panaszkodtak, elítélték s megtámadták tévedéséért.

Ha a tanítók a szülőknek, az iskolába föladás alkalmával gyermekeik főbb tulajdonságairól (testilelki épség, egészség, vérmérsék, képesség, munkakedv, jellemirány stb.) szóló közleményeit egy e végre készített naplóba fölfegyvezvén, e jegyzeteket komolyan tanulmányoznák s az összes képzésben fölhasználni, alkalmazni törekednének s ezek nyomán észrevételeiket, némely esetekben helyreigazító felvilágosításait a szülőkkel közölnék: mennyi tévedésnek, bajnak és kellemetlenségnek fognak elejét venni ezáltal! Mennyit tennének arra nézve, hogy a családi és iskolai nevelés között az óhajtott egyetértés és összhangzat létre jöhessen!

Azért melegen ajánlom ez eszmét még egyszer ugy a t. szülők, mint szeretett tanítótársaim figyelmébe!

E lépésre aztán csak természetesen következnének a „szülői értekezletek“, melyek célját és értékét Szabó E. t. kartársam e lapok 3-ik számában oly meggyőzőleg fejté föl.

Megvallom azonban, hogy ezen kiváló fontosságú intézkedéseknek — s hozzá teszem: az én fennebbi ajánlatomnak is — öröme jogosító gyakorlati kivételében csak akkor reménylek, ha a t. szülők — minden tisztelet a kivételéknek — az iskola iránt még nagyobb érdeklődést fognak tanusítani, mint a

menynyit jelenleg tapasztalhatunk. De hogy éppen e nevezetes körülmény bekövetkezésére hathatósan munkálni, a szülői értekezleteknek egyik nemes feladata: ezt nemcsak megengedem, de hiszem és vallom.

Benne lévén már az eszmecsereben, engedtessek meg nekem, hogy egy korábban más helyen kifejezett kedvenc eszmémet — a családnak az iskolával való összeköttetésére, s így a két tényező egybevágó nevelési működésére vonatkozólag — itt is hangsúlyozhassam még egyszer. Ez az, hogy: a t. szülők látogassák meg egyszer-másszor az iskolát a rendes mindennapi munka közben.

Ne féljünk ez eszme valóításától szeretett pályatársaim; mert először: nem kívánom én, hogy e látogatások épen mindennapiak legyenek; másodsor; azt sem kívánom, hogy a t. látogatók minden rend nélkül nyitogassanak be az iskolába. A tapintatos tanító rá fogja szoktatni a látogatókat, hogy úgy intézzék látogatósaikat, miszerint valamelyik tanóra elején a tanítóval együtt léphessenek be a tanterembe. Aztán az erélyes tanító iskolájában a fegyelem nem fog meglazulni azért, mert valaki csendesesen a tanterembe lépett, — hiszen rendre megszoktathatja növendékeit, hogy az ily látogatások legkevésbé sem fogják zavarni őket s mintha mi sem történt volna, tovább figyelnek a tanításra, vagy folytatják magánfoglalkozásaikat. Hogy az ilyenemű szoktatás igenis lehetséges, azt hazánkban kevésbé ugyan, de Németország több népiskolájában meglepetésszel örömmel tapasztalhattam. S a mi Németországban — az iskolai rend és fegyelem tekintetében — lehetséges, miért ne lenne kivihető nálunk is?

Nem kellene tehát irtoznunk ettől, hiszen csak az ily látogatások alkalmával ismerkedhetnek meg a szülők behatóbban a tanító nevelői és tanítói működésével s csak így határozhatnák el legjobb meggyőződésük szerint magukat arra, hogy saját hatáskörükben is támogassák őt s vele egy kézre dolgozzanak.

Végezetre legyen szabad, a családi és iskolai nevelés összhangzatossá tétele érdekében, még egy szerény eszközre pár szóval rámutatnom. Ez, mint már jelzém, első tekintetre igénytelen — és keveset ígérőnek látszhatik, de lélektani szempontból vizsgálva, azonna! nagyobb jelentőséget nyer. Értem: a gyermek-ünnepélyeket (Kinderfest), melyek hazánkban még kevésbé vannak értékük szerint méltatva, de külföldön annál nagyobb figyelem tárgyai. És méltán; mert az ily ünnepélyek alkalmával pae-

dagogiai szempontok szerint rendezett játékok közben is — midőn a gyermeki természet teljesen leplezetlenül nyilatkozik — bő alkalmuk van a szülőknek gyermekeik egyéni tulajdonságait (testi-lelki energia, hajlam, akaratereő, alakuló jellemvonások stb.) a tanítókkal közösen tanulmány tárgyává tenni s tanulmányok alapján nevelésbeli közös működéseiket egyöntetűvé s egymást kiegészítővé alakítani. Azért sziveskedjenek a t. szülők, saját szeretett gyermekeik érdekében, az évenként nevelési szempontból rendezett gyermekünnepélyeket b. figyelemre méltatni.

Én azt hiszem, hogy egyebek mellett — mik a különböző szaklapokban részint felhozattak, részint az üdvhozó reformokra törekvés eme korszakában kétségkívül még felhozatni fognak — már az általam felsorolt eszközök is sokban folyhatnának be a családi és iskolai nevelés összhangzatossá tételére.

Az megtörténhetik, hogy eme föltevésemben csatlakozni fogok; de forróan óhajtom, hogy azon reményben, miszerint: a többször hangsúlyozott és epedve várt összhangzat rendre csakugyan létre fog jönni — ne csatlakozzunk!

Faluvégi Albert.

Az elemi-oktatás módszerének reformjáról.

(Folytatás.)

Nagyon meszsze, valószínűleg Plátó és Aristoteles idejére kellene a paedagogia történetében visszamennünk, ha meg akarnók állapítani azon neveléstani elv keletkezésének idejét, melynél fogva a lélek tehetségeinek kifejtése nem eszközölhető egyedül az ismereteknek megtanítása által. Ennél már újabb keletű, de szintén általánosan elterjedt elv az, hogy az elemi oktatásnak főcélja nem az ismeretek nyújtásában, hanem a lélek tehetségeinek kifejtése által az ismeretek megszerzésére képesítésben áll. És mégis — e két sarkelv dacára — az elemi népiskola ma sem igen tesz egyebet, mint tanít; sőt az elemi népiskolák számára egybeállított tantervekben — a fent idézett elvekkel ellenkezőleg — már éppen ki is mondatik, hogy az elemi oktatásnak főadata a közéletben szükséges ismereteket nyújtani.

Ezen meghatározásban rejlik ama nagy tévedés, mely az elemi oktatást magasztos céljától merőben eltéríti; ezen nagy tévedés okozza, hogy az elemi oktatás pótolni akar mindent, mert meg akar tanítani mindent, a mi — ugymond — az életre szükséges. Ezen mindent akarás miatt kell aztán a 8—12 éves gyermeknek naponként 5—6 óra hosszát folytonosan egy helyben ülni, 13 tantárgyat tanulni; ezen mindent akarás miatt kell egy tanító keze alá hat osztályt rendelni; e miatt kell a tantárgyak tanítását óranegyedekre beosztani s e miatt kell

Aigner Lajosnak évenként 333 népiskolai tankönyvet kiadni. És a mig imígyen kotoltatjuk a gyermekeket az iskola padjain, jámbor önámítással hitetjük el magunkkal, hogy a népiskola az életnek tanít; elhitetjük magunkkal, hogy kifejtjük a gyermek lelki tehetségeit, hogy a tudvágyat, a munkásságra való hajlamot, az igazság érzetét felelőbresztjük benne, hogy gyakoroljuk felfogását, emlékezését és gondolkodását, szóval, hogy kész embert faragunk belőle. És ez az önámítás már annyira ment, hogy sokan nem is tartják érdemesnek elolvasni azon cikkeket, melyek az elemi oktatás reformjáról szólnak és általában nem is tartják becsesél birónak, gyakorlatinak azt az értekezést, a mely nem arról van írva, hogy miként lehetne ezt, vagy azt a tantárgyat minél nagyobb terjedelemben s minél rövidebb idő alatt megtanítani.

De hát a valóságban mi az eredménye annak 13 tantárgyat felölelő, de szerintem legkevésbé sem 13 próbaszámú népiskolai tantervnek? Azt mondják, hogy annak, a mit a népiskolában tanítunk, nagy hasznát vesszük az életben. Ugyan mi hasznát veszi a leendő iparos az ő vándorlásában annak a földrajzi ismeretnek, mely szerint Londonnak van $3\frac{1}{3}$ millió lakója s hogy ott áll a hatalmas Westminster s a méltóságos Tower? Mi hasznát — mondom — ha ez az iparos nem bír fogékonysággal arra, hogy az elemi oktatás körében szerzett ismereteit kibővítsé, azaz, ha megmarad annál, a mit az elemi iskolában szerzett. Mi hasznát veszi a földmives azon természetrajzi ismeretnek, mely szerint a bükköny levelei „sokpárosan szárnyaltak s villás kacsokkal birnak“, ha ez a földmives nem képes a kedvezőtlen természeti esélyek közt magát fölhaladni, magán segíteni, mert nem tud gondolkodni?

Ismétlem, hogy a mai elemi népiskola — föladatának helytelen meghatározása következtében — eltért igen nemes, igen magasztos föladatától: tanintézetévé vált s e miatt nem lehet nevelő-intézet; az életre szükséges ismereteket igyekszik megtanítani, erre fordítja minden erejét és idejét s e miatt nem képes a lelki tehetségek egyetemes fejlesztése érdekében munkálkodni. Észrevették ezt a bajt azok, a kik az általános népiskola eszméjével léptek föl; észrevették egyfelől azt, hogy az elemi oktatás nem nyújthatja az életre szükséges ismereteket, mert ezen ismereteknek öntudatos földolgozására a gyermeket előbb elő kell készíteni; de észrevették másfelől azt is, hogy a legszerényebb körben munkálkodó polgár sem szerzhet életének 12-ik évéig anynyi ismeretet, a mennyire az életben szüksége leendő s a mennyire nemcsak egyes kiváltságoltakat, hanem a hazának mindenik lakosát megillet.

Téritsük tehát az elemi oktatást a maga természetes medrébe, azaz ne azt tűzzük ki célul, hogy a gyermek az életre szükséges ismereteket az elemi iskolában megszerezze, hanem azt, hogy lelki tehetségei kifejtesse, azaz: ébresszük föl benne a tudvágyat és az észszerűen munkálkodásra való hajlamot, gyakoroljuk felfogását és emlékezését, adjunk alkalmat a tárgyak egybehasonli-

tására s ez által ösztönözzük a gyermeket a gondolkodásra. Igaz, hogy ma még nincs általános népiskolánk, felső népiskolánk pedig kevés helyen léteznek s így csakugyan kénytelenek vagyunk az elemi népiskolában tanárkodni is; de annak a hat osztálynak legalább a három alsó osztályát nyerve meg az egyetemes fejlesztés javára, legalább abban a három alsó osztályban ne tanítsunk tantárgyakat, legalább azokból ne csináljunk gymnasiumot: hanem alkalmazkodjunk a gyermek lelki tehetségeinek természetes kifejlődése rendjéhez, ne árasztjuk el azt a kis gyermeket a megtanulni valók özönével, hanem engedjük őt a tárgyakkal foglalkozni, hogy azokat látva, megtapintva, s az alakításra fölhasználva, a maga zsenge lelkierőit természetesen gyakorolja.

De mielőtt nézeteimnek a gyakorlati téren megvalósítása módjáról szólnék, még egyet kell megemlítenem. Az elemi oktatásnak — fentebb jelzett föladatánál fogva — konkrét fogalmak megszerzésére kell alkalmat s eszközöket nyújtania. A gyermek lelke csakis ilyen fogalmakkal táplálkozik, csak ilyenek gyakorolják a lelki erőket, szóval csak ilyenek szolgálnak az ismeretek megszerzésének előkészítése céljára. A mi ezeken túl van, a mi elvont dolog, a mi föltevés, vagy ábránd, az haszontalan teher a gyermek lelkében, az nem felel meg az ő — bizonyosságra törekvő — tudásvágyának, az elfojtja a gyermek figyelmét a való világtól, hogy phoenomenek után fusson. Ezeknél fogva határozottan ki kell dobnunk az elemi-oktatás hájójából az ilyen haszontalan terhet s első sorban ki kell dobnunk a dogma tanítását. Akár a tanító, akár a lelkész tanít a gyermeknek Szűz-Mária szeplőtelen fogantatásáról, malasztal teljességéről, a három egy istenségről, a ki három, de mégis egy, egy és mégis három, a föltámadásról, a pokolról és a menyországról — mondom, akár ki tanít erről: vétkezik az elemi-oktatás célja ellen, mert olyan dolgokkal terheli meg a gyermek lelkét, a melyek nem lelki erők gyakorlását, hanem a gondolkodó tehetőség fejlődésének megakadályozását eredményezik. Ne értsen félre senki; nem törődöm én azzal, hogy mit hirdet a pap a templomban, nem küzdök én a vallás hirdetésének meggátlása érdekében, csupán azt óhajtom nyíltan és őszintén hirdetni, hogy a dogmát ne adjuk be azoknak, a kiknek még nem való az ilyen táplálék. Ugy-e bár minden okos ember osztja azon nézetet, hogy a gyermeknek nem való a szesz italok? — Lám, ilyen kábító szer a gyermek lelkére nézve a dogma, azért töröljük ki a hittant az elemi-iskola tantervéből.

Álláspontom alapelveit ezekben kifejtve, áttérek most már annak taglalására, hogy miként vélem az elemi oktatást az egyetemes fejlesztés elvének megfelelőleg akként átalakíthatni, hogy az elemi oktatás megtegye a magáét a lélek összes tehetségeinek kifejítése érdekében.

Mindekelőtt azon tételt állítom föl, hogy az elemi népiskolának legalább 3—4 alsó osztályában nem tanítás, hanem gyakorlás van helyén; tehát nem tantárgyak és tanórák, hanem foglalkozási tárgyak és munkaórák által töltés-

sék be az a program, a melyet most „tantervnek“ nevezünk. E tételtől kifolyólag az elemi-iskola programjába fölveendő a kézimunkák és a társasjátékok is, ezeket akként alkalmazva, hogy a test edzése, ügyesítése s az érzékszervek fejlesztése mellett egyszerűen a lélek tehetségeinek kifejtésére is szolgáljanak. Például: a gyermek apró fadarabokból épít házat, várat, templomot, emlékoszlopot, ugyanekkor gyakoroljuk őt a területmérésben s egyszerűen beszélünk a ház, a vár, a templom alkatrészeiről, anyagáról, alakjáról, készítése módjáról, összehasonlításokat tétetünk stb. Vagy ha a gyermek rajzol virágot, gyümölcsöt, falevelet—mellette foglalkoztatjuk lelkét is; azaz beszélünk ezen tárgyokról.

Tankönyvekre az elemi-iskolának négy alsó osztályában (később, az általános népiskola eszméjének megvalósulása után, általában) nincs szükség. Egyetlen könyv a gyermek kezében az olvasó könyv. Ennek kell tartalmazni azon ismeretek rendszerezett csoportjait, melyeket a gyermek a tárgyakkal való közvetlen foglalkozás útján szerez. Mindenik osztálynak külön olvasókönyvre van szüksége s az olvasókönyvek akként szerkesztendőek, hogy az ismereteknek azon körét, mely egy-egy osztályban a lelki tehetségek gyakorlása céljából felölelhető, azon rendben tartalmazzák, a melyben azon ismeretek a közelebb levőről a távolabb állóra való fokozatos és hézagatlan átmenet elve szerint előkerülnek. Mindenik olvasókönyv szakaszokra oszlik s az egyes szakaszok mindenik az ismereteknek egy-egy körét tartalmazza, a következő szakasz ezen kis kört magába foglaló nagyobb kört képez, azaz az első körbe befogott ismereteket ismétli, de egyszerűen kibővíti. Például: az olvasókönyv egyik szakasza szól az ember testének főrészeiről, az emberek lényegesebb foglalkozásairól, az emberek elterjedéséről a földön, az emberek működésének főbb korszakát jellemző tényekről, az embereknek hasznára szolgáló olyan természeti tárgyokról, a melyeken az állatok, növények vagy ásványok egy-egy osztályát jellegző tulajdonságok élesen feltűnnek. A következő szakasz már így bővíti ki ezen ismereteket: szól az emberi test főbb részeinek lényegesebb részeiről, csoportosítja az emberek főbb foglalkozásait, megemlíti az emberek különböző fajait, ismerteti néhány különböző találmányt a művelődés különböző korszakaiból, s a feltüntetett természeti tárgyak körül csoportosítja az azokhoz hasonlókat.

Szabó Endre.

(Vége követk.)

LAPSZEMLE.

(V. K.) A hazai tanügyi szaklapok egy része közelebbről azon kérdés vitatásával foglalkozott: nyertünk-e valamit a nyugdíj törvénnyel? Nem vitatjuk, vajjon időszerű-e e kérdés felvetése most — azaz közvetlenül a törvény meghozatala után — sőt elismerjük, hogy kellő tárgyilagossággal már most is adhatunk hangot annak, hogy miben és miért nem elégíthet ki bennünket az, a mit nyertünk; de ha azt nem vitatjuk s ha ezt elismer-

jük is; mégsem helyeselhetjük néhány lap társunknak azt az eljárását, a melyet e kérdés feszegetésében követnek, s különösen nem tarthatjuk a tanítóktól várható higgadság, komolyság és őszinte, benső meggyőződés hangjának azt a hangot, a melylyel némelyek e — semmi esetre sem kisszerű — tényt bírálgtatják s értékében egészen kisszerűvé, sőt semmivé akarják tenni

De bővön elég is enynyi, álláspontunk jelzésére s most — „hadd szólják az a esöndes!“

Szólis, sőt ugyancsak pattog a Rill úr „Ung. Schulbute“-jának zengzetes, német nyelvén. Pattogtatja pedig ezeket: „Treffort, Molnár és Tisza ápril 1-én az utolsó kenetet adták föl a magyar népiskolai ügynek. Egy isten sem adhatott volna vérzőbb és életveszélyesebb szurást a tanügynek, mint a Molnárék, Lewinek, Zichyék és Heinrichék nyilai... Soha parlament kiáltóbb szegénységi bizonyítványt nem adott magáról, mint a magyar, midőn e törvényt megszavazta. — E törvényt, a mely nem husvéti, de ördögtojás“. (Ehez nem kell commentár!)

— A „Néptanoda“ már nem ily dühös, de az is elég cynikus. A legvastagabb cynismus rá ki ez ügyre vonatkozó cikkének már csak a címéből is. „Örvendj magyar néptanító!“ — ezen kezd, de nem azért, hogy ezen a hála szavait zengedezze, hanem hogy elmondhassa, hogy most — a törvény elfogadása után — „lesz bizonyos magasztalás(ból) es dicsőítésből táplálkozó körökben. (S ezzel Schneider úr leckéztet, a ki lapjának csaknem mindenik számában agyon dicsérteti legalább egyszer magát!) hosanna-énekles honmentőinkre, hogy azok menyunyire vannak áthatva (Olv. át vannak hatva) a népvelés nagy jelentőségétől s hogy ez epochalis aktussal leköteleztek minden néptanítót, mert most már nyugodtan hajthatják le fejüket (Kik: a néptanítók, vagy a honmentők?) s bátran tekinthetnek a jövőbe... Ez a nagyhangu exordium, s ez után jó az átmenet: „Keserű gúny! Nő de hisz április 1-én volt a tárgyalás“. Enynyi az átmenetel s közvetlenül erre következő e találó alkalmazás: „Ha mi egy koldusnak (egy) kis maradék-ételt s tán egy már alig használható kalapot ajánldékozunk, a mikor annak csizmára s nadrágra volna szüksége, ugy(=so!) nagy önhittség kívántatik ahoz, magával elhithetni (Talán, hogy elhithessük magunkkal?) hogy ez ember sorsán segítettünk. Így vagyunk körülbelül mi is... Éhezünk s fázunk és a szabadelvű képviselőház (Ki is szabadelvű Schneider úron kívül?) rongyos kalappal ajándékozott meg.“ — Nő majd ad ezután több kenyeret s jobb köpenyegyet is, — kivált ha így kapacitáljuk s ha Schneider úrral még azt is rossz neven vesszük, „hogy az egész tárgyalás alatt alig volt képviselő, ki ki nem jelentette volna, miként e törvényjavaslat hiányos s közelítőleg sem felel meg nemcsak a jogos óhaj(nak), de a szükségnek sem“!

— Legszelidebb s legtapintatosabb akar lenni a triumviratusból a kath. „Népiszkola“; de ez is csak akar s nem sokat gondol vele, hogy vajjon valóban az-e. Azon kezd, hogy „hazánk művelődés-történetében ápril elsőjét

emlékezetes nappá tevő a képviselőház honyatyai buzgósága és érdeklődése"; de már a 2-ik kikezdésben (vagyis inkább bekezdésben) futó esőhöz hasonlítja a bevégzett tényt, melyről (szarinte) elmondhatni: „adtál Uram esőt, de nincs (nagy) köszönet benne. Csupán arra való, hogy a fiatalabb kedélyekben a remény csiráit kissé fejlessze: de az bizonyos, hogy a koldusbot, melyet a mostohaság öregebb néptanítóink kezébe adott, nem fog e tavaszi permetégtől kilevelezni“. (Talán azt akarja a Népiskola, hogy az a koldusbot ágakat is hajtson, ki is levelezzék s így olyan terebélyes fává nője ki magát, a melynek árnyékában még a jövő generatio is nyugodtan pihenhessen?!). Nem jó így játszani a szavakkal! De mit tehet a Népiskola arról, hogy ő már egészen hozzá szokott ehez? Ha nem tehet, ám játszik velük, de legyen legalább következetes önmagához. De hol itt a következetesség? „Helyes és örvedetes, hogy a nyugdíj ügyé végre csakugyan az országgyűlés elé került s annak fontossága a nemzet szemében országossá nőtte ki magát. (De) fájdalom! a közvélemény, méltánylat és alkotmányos érzület (vagy inkább nevezük?) ezen új szülöttjének, a nyugdíj-törvénynek, mely most a felsőház és ő felsége megkeresztelési hozzájárulását várja — csak az elismerés pár hervatag ibolyaszálát adhatjuk fukar kezecskéibe, mert nagyon érezhető még az az áprilisi hideg kénytelen-kelletlenség, mely a valódi öröm virágait kinyilni nem engedi. Kevés ám erre egy olyan lágy meleg sugár, minőt ápril első szép reggelén vetett honatyáink szeretetének a rákfordulón átbecgő nagja a nyomor mezejére?“

Ez aztán a stylus, ez aztán a logika! Hát elfeledte-e a Népiskola cikkezője, hogy cikke elején „emlékezetes nap“-ról, s „honatyai buzgóságról és érdeklődésről“ szólt? El, mert csak pharis volt nála ez is; a phrazisokat pedig könnyű elfelejteni. — Felejtsük el tehát mi is az egész gyönyörű mulatságot, a melylyel most egyszerre 3 olyan dudás is mulatja magát egy csárdában, a kik eddig sohasem tudtak megférni egymás mellett!

EGYLETI KÖZLEMÉNYEK.

(Sz.) A Kolozs-dobokamegyei néptanítók egyletének közgyűlése. A mint lapunk olvasói tudják, a Kolozs-dobokamegyei népt. egylete rendkívüli közgyűlést tartott azon okból, hogy tantestületté alakuljon. Várakozásteljesen néztünk e közgyűlés elé, de egyszersmind némi kételylyel is, mert a múlt közgyűlésen, a választmány azóta tartott üléseiben s a közp. kör értekezletén a kolozsvári felekezeti tanítók egyrésze erős oppositíót képezett a tantestületté alakulást tárgyazó indítvány ellen s hire járt, hogy a vidéki felek. tanítók is az ellenzék táborában foglalandnak helyet.

A f. évi ápril hó 15-re egybehívott közgyűlést ápr. 14-én d. u. 6 óraker a polg. iskola egyik tágas termében

tartott előértekezlet előzte meg. Megjelentek erre a tankerület tanfelügyelői, az állami- és községi tanítók közül többen s a kolozsvári felek. tanítók csaknem teljes számban, de a vidéki felek. tanítók igen gyéren voltak képviselve. Az előértekezletet Benedek J. egyl. alelnök igen szép és tartalmas beszéddel nyitotta meg, hangsúlyozta a tantestületté alakulás szükségességét s kijelenté, hogy a felek. tanítóknak nincs mit félni a tantestületté alakulástól; (ő maga is felek. tanító). A köztetszésben részesült beszéd után az előértekezlet vita nélkül elfogadta a másnap tartandó közgyűlés programm tervét s ezzel áttért a tantestületté alakulás kérdésének megbeszélésére. Örvedetes meglepetést okozott a kétkedőknek az, hogy a felek. tanítók csaknem mindnyájan a tantestületté alakulás mellett nyilatkoztak; az ellenzék vezére pedig teljesen hallgatott. Ugy látszik, ő is belátta, hogy a mi körülményeik között a tantestületté alakulás ellen nem volna helyes küzdeni. Ekként az átalakulásra vonatkozólag a választmány által kidolgozott tervezet az előértekezlet által elvben elfogadtatván, miután még az u. n. „Eötvös alap“ ügyében a választmány által előterjesztett indítvány tárgyában folyt rövid eszmecsere — az előértekezlet jó hangulatban oszlott szét.

Ápril 15-én a közgyűlést megelőzőleg, d. e. 8—9^{1/2} óráig minta-tanítások tartattak, és pedig Székely D. egerbegyi néptanító által a külmagyar u. ref. népiskolában, Bőjtthe L. helybeli tanító által pedig a külmagyar-utcai r. cath. népiskolában.

A közgyűlés a városháza nagytermében d. e. 10^{1/2} óraker nyitattott meg. A jelen voltak száma — a hallgatóságot is ideértve — a 200-at jóval meghaladta, a kik közt aránylag igen sok hölgyet volt szerencsénk láthatni.

Elnök Paal Ferencz rövid, velős beszédében üdvözli a közgyűlést s beszámol a választmány működéséről, különösen kiemelve azt, hogy az a közelebbi közgyűlés határozatait végrehajtotta; és pedig megindította a „Család és iskola“ című lapot s kidolgozta a tantestület alapszabálytervét. A hátrálékban levő egyleti tagdíjak behajtását elrendelő határozat foganatosítása érdekében eddig a választmány is keveset tehetett.

Ezután a közgyűlés első és főtárgya a tantestületté alakulás kérdése tárgyalatván, mindenekelőtt az előterjesztett alapszabályterv általánosságban ellentmondás nélkül elfogadtatott. Kozma J. egyl. első titkár pontonként olvassa a szabályokat. Az 1-ső §-nál Kovács, borsai tanító, az ellen tesz kifogást, hogy a központban a választmány részére az egylet költségén állandó helyiség tartassék fön; azonban Váradi K. megnyugtató nyilatkozata után e §. változatlanul elfogadtatik. Sárdi J. azon pontot, melyben a tehetetlenségre jutott tanítók s a tanítói özvegyek és árvák gyámolítása céljából segély-egylet létesítéséről van szó — kihagyatni kívánja, mivel — ugy mond — ezen kérdést az állam már megoldotta. Szabó E. indokolja e pont szükségességét, mire a §. Váradi által tett némi csekély módosítás mellett elfogadtatik. Spen-

gel K. a közgyűlésről elmaradás esetén a 2 frt. bírságot soknak tartja s nagy derűtség közt fejtegeté, hogy 25 krajcár is elég lenne. Miután erre egy tag cáfolatul azon közderűtségre hivatkozik, a melylyel ez indítvány fogadtatott; az indítványozó másodsor is felszólal e tárgyban s kijelenti, hogy hajlandó lenne egy frtban megalkunni. (Zajos derűtség). Azonban a közgyűlés nem alkuszik s e pontot változatlanul fogadja el. Mádai, ev. lelkész indítványozza, hogy a felek. tantók azon esetben is mentessenek fel a bírság fizetése alól, ha egyházi teendőik miatt nem jelenhetnek meg a gyűlésen. Miután ez indítvány elfogadtatott, érdekes elvi vita fejlődött ki a körök könyvtárainak szervezése ügyében. Ezen vitában Sárdi J. Gazsi J., Kozma J., Szentgyörgyi és Szánthó vettek részt. A vita azon kérdés körül forgott, hogy a körök könyvtárai szolgálhatnak-e egyszersmind népkönyvtárakul is, miként az alapszabály-terv mondja, vagy nem? Szánthó azon nézetben van, hogy a tanítói könyvtárnak szakmunkákat, nem pedig a nép számára irt olvasmányokat kell tartalmaznia. Ennek ellenében megjegyeztetett, hogy a tanítókat érdeklő szakmunkák mellett jól megférnek a népszerű olvasmányok is s hogy nagyon célszerű lenne mindenik körben legalább egy mintaszéri népkönyvtárt szervezni. A közgyűlés az erre vonatkozó pontot változtatás nélkül fogadja el. Ezután a részletes tárgyalás gyorsan haladt előre s némi csekély stylaris módosítások megtételével a hátralévő pontok elfogadtattak. Végét érven a szabályzat tárgyalása Kethely József tanfelügyelő emel szót; szép beszédében hangsúlyozza az erők egyesítésének hasznát, örömet fejezi ki a fölött, hogy a tantestület alakulás kérdése közgyűléstől intéztetett el s biztosítja a közgyűlést arról, hogy töle telhetőleg mindent elkövet arra nézve, hogy az elfogadott szabadelvű alapszabályok a közokt. minister által megerősíttessenek (Általános tetszés és éljenzés.)

Most a választmánynak az „Eötvös alap“ tárgyában — Péterffy Sándor által a hazai tanítókhöz intézett fölhívásának pártolása iránt — a közgyűlés elé terjesztett indítványa tárgyalatott. Váradik K. hosszabb beszédben ajánlja Péterffy S. fölhívásának támogatását. Szabó E. e tárgyban határozati javaslatot nyújt be, mely szerint a választmány megbizandó, hogy az „Eötvös alap“ ügyében s ezen eszme fölkarolásának módjára nézve a közelebbi közgyűlés elé tüzetes véleményt adjon be. Ezen hat. javaslat egybangulag elfogadtatott.

A mai napon tartott minta-tanítások tárgyában a közgyűléshez intézett szóbeli jelentések tárgyalása kerülván szönyegre, a minta-tanítások fölött heves és helylyel-közel éles vita fejlődött ki. Gagyi S., b.-hunyadi felsőnépisk. igazgató, mint előadó, Székely D. egerbegyi tanító minta-tanítását a magyar nyelvtanból, nem tartja kielégítőnek s nem ajánlja, hogy a tanítók ilyen mintát kövessenek. Szabó E. kissé tulzottnak tartja az előadó bírálattát s megemlíti, hogy az illető tanító előtte ismeretlen gyermekekkel foglalkozott s e miatt nem csoda, hogy ta-

nitásában sok hiba merült föl. Váradik K. a fölmerült hibák főokát nem anynyira a tanítóban, a kinek buzgalmat többször volt alkalma méltányolni, s azt most is méltányolja, mint inkább a rendszerben találja s hosszabb beszédében kifejti, hogy a mig a tanítók nem bonyolódnak ki a szabályoknak elvontan tanítását követő rendszer nyűgeiből, addig a tanítás nem lesz gyakorlatias. Székely D. mentogetődző beszéde után Bihari J. valkói közs. tanító, referál Böjthe L. kolozsvári tanító minta-tanításáról. Szerinte ez nem volt minta-tanítás, mivel nem állott egyéből, mint különböző tantárgyak egyes pontjainak minden rendszer nélküli száraz kikérdezéséből. Szabó E. igazat ad előadónak s kijelenti, hogy a helybeli tanítóknak szégyenleniök kell azt, hogy ilyen mintát állítanak magok közül a vidéki tanítók elé; utalja a minta-tanítót az önképzés eszközeinek fölhasználására. Sárdi J. stentori hangon közbe vág, s e megjegyzést személyeskedésnek állítja. (Helyeslés némely padokról, ellentmondások a jobboldalon.) Böjthe L. betegeskedését hozza föl eljárása sikertelenségének indokául s kijelenti, hogy a plebános úr egykor Kolozs-Dobokamegyében az ő tanítását ítélte legjobbnak. A már-már szenvedélyessé vált vitának Kozma Józsefné, tanítónőképezdei tanárnő, azon indítványa vetett véget, hogy jövőben a minta-tanítások ne a közgyűlés színe előtt bíráltassanak meg.

Ezzel a közgyűlés folytatása a délutáni órákra halasztatván, a gyűlés tagjai némileg nyomott kedélyállapotban távoztak. A kedélyek dissonanciáját azonban elenyészette a közebéd, mely a „Kék szöllőhöz“ címzett vendéglő helyiségében volt rendezve. A résztvevők — ősi magyar szokás szerint — borba tojtották bánatukat s a toasztok árja közelebb hozta a sziveket egymáshoz. A pohárköszöntések hoszsú sorát Kethely J. tanfelügyelő a közokt. ministerért emelt pohárral kezdte meg; mire a jelenlévők — Gazsi J. indítványára — a pohárköszöntésben kifejezett üdvkívanatot távirati uton megküldték a közokt. ministernek. Ezután poharak emeltettek a közebédén is jelenvolt tanfelügyelőkért, az egylet jelenlegi és volt tisztviselőiért, a tantestület szép jövőjéért, a vidéki tagokért stb.

D. u. 4 órakor ismét megtelt a közgyűlés helyisége. Az elnöki széket ezuttal Benedek J. alelnök foglalta el, mig az elnök, Paal Ferencz értekezésének fölolvasásához fogott. Az értekezés címe: Iskoláink és az egészség-tan“, célja pedig kimutatni azt, hogy az iskolákban mily sokszor vétünk az egészség-tan szabályai ellen. Egyike volt ez a tanítói gyűlésekben, fájdalom, csak igen ritkán hallható azon értekezéseknek, melyek becsét nem a pillanatnyi hatás következtében megtapsolt phrazisok képezik. Oly mű volt ez, mely mondhatni örökbecsű s méltó arra, hogy mindenik tanító, mindenik tanfelügyelő és iskolaszéki tag tanulmány tárgyává tegye. Értekező meggyőző érvekkel, kétségbevonhatatlan számadatokkal, élettani igazságokkal s Huxley, Bock, Herbert és mások műveiből kivont idézetekkel támogatva fejtegeté, hogy miben s mi által vétünk az egészség-tan szabályai ellen; hangsúlyoz-

ta, hogy iskoláinkban aránytalanul nagyobb gond fordított az ismeretek felhalmozására, mint a testi egészség megőrzésére s e tekintetben mulasztásaink könnyen azt a súlyos vádat idézhetik elé, hogy a menyinyi hasznótettünk a jövő nemzedék szellemi életének, éppen anynyi kárt okoztunk testi erejének és egészségének. Szól ezután a táplálkozás, a levegő, a meleg, a tisztaság, a mozgás és a nyugalom tekintetében szemmel tartandó szabályokról, mindezeket élettani fejtegetésekre alapítva s az iskolai életre vonatkoztatva. Fejtegeti, hogy a megfeszített figyelem és hosszúságos szellemi munka által mekkora erőparálás okoztatik, hosszúságos és érdekesen fejtegette a rossz levegő káros következményeit, s végre az iskolai munkák túlhalmozottságának, a testgyakorlatok mesterkéltségének s hetenként csak 2—3 órára szorításának, a szabad játékokra való idő elrablásának káros következményeiről szól. Az értekezés iskoláink szomorú állapotát sok helyt találó képekkel illusztrálja, néhol eleven humorral ostromozza a mulasztásokat, — a többek közt egy helyen így szól: „Az így gondolkozóknak (azoknak t. i. a kik szegénységükkel mentik az iskolának célszerűtlen voltát) — legyen szabad egy jó tanácsot adnom. Terjesszenek be, a hatóságok által hitelesen kiállított szegénységi bizonyítvány kíséretében, egy alázatos folyamodványt — a kormányhoz? — nem, hanem — a természethez, hogy legyen irántok könyörülő, vegye tekintetbe szegénységüket s tegyen érettük kivételt a maga kérlelhetetlen, következetes és örök törvényei alól — aztán összedugott kézzel várják be a választ“. — A több, mint egy órát igénybe vett értekezés fölolvastása után fölhangzott percekig tartó éljenzés és taps bizonyítja a tetszést, melyet értekező aratott. *)

Az értekezés után az indítványok tárgyalattak. Első volt ezek közt Váradai K. indítványa Péterffy Sándor budapesti néptanítónak az egyesület tiszteletbeli tagjává megválasztatása iránt, a mely indítvány zajos éljenzéssel fogadtatott. Szintén egyhangulag fogadta el a közgyűlés. Szabó és társai indítványát az iránt, hogy a községi miniszter ur önagymélt. kéressék meg, hogy az új mértékek beható megismertetése céljából a néptanítók számára a nyári szünidő alatt, rövid pótanfolyamokat rendeztessen.

Ezzel a tárgysorozat ki lévén merítve, elnök Paal F. meleg szavakkal rekeszti be a közgyűlést. Zárbeszédében különös figyelmet érdemel azon pont, melyben hangsúlyozta, hogy azon tanítók, a kik a tantestületté alakulás indokából nem csatlakoznának egyesületünkhöz, ezzel csak azt mutatják meg, hogy ürügyet kerestek a kilépésre. A közgyűlés eként befejeztetvén, a jelen voltak szívélyes kézsorításokkal vettek bucsut egymástól.

A dálnokkörü tanítók alakuló gyűlése. Dálnokon (Háromszék) a községi iskola 4 tanítója első ülését f. év február 21-én tartá meg. Ekkor indítványba hozta

*) A mint értesültünk, ezen közérdekű értekezést P. F. úr a „Néptanítók lapja“-ban teendő közzé. Ajánljuk pályatársaink figyelmébe.

tott, hogy a szomszéd falvak tanítói ápril 10-ére Dálnokra egyesülés végett hívassanak meg, a mi meg is történt; de a felkért pályatársak közül a gyűlésre csak 4-en jelentek meg. Hogy a meghívottak közül csak ily csekély számmal voltak jelen, azt talán a kedvezőtlen időjárásnak kell beszámítanunk. (?)

Ideiglenesen megválasztott elnök — a népnevelésnek ismert tevékenységű barátja — helybeli ev. ref. lelkész t. Borbát Pál ur meleg szavakkal üdvözli az egybegyűlt tanítókat. A gyűlés megnyitvatván, legelőbb is a tisztviselők választattak meg. Elnök lett T. Borbát Pál, jegyző Orelt Lajos. A választás bevégeztével Orelt Lajos olvassa fel a gyűlésre készített ily című értekezését: „Mik lehetnek egy tanítói értekezletnek tárgyai“. A felolvasott értekezés minden pontjában megvitattott s így körünk irányadójaul elfogadtatott. E szerint körünk működésének tárgyai s annak ügyrendje ezekben állapítottak meg:

1) Nevelés-oktatástani egyes tétel megvitatása. Ezek a megelőző gyűlésen tüzendők ki.

2) Írásbeli értekezések. Ezen értekezések megbírálására egyesek ajánlkoznak s a következő gyűlésen a bírálattal együtt felolvasatnak. Tárgyuk más nem lehet, mint nevelés-oktatástani.

3) Minden egyes tag naplót vezet a maga működéséről minden hónapról s az azon hónapban tapasztaltakat, valamint az előrehaladást akár írásban, akár szóval előadja; nemkülönb az is, hogy a kör által elfogadott nevelés-oktatástani vezérelveket miként sikerült alkalmazásba vennie az iskolában. Az ezekről beadandó jelentések aztán vitatárgyul szolgálndnak a körnek.

4) Minden gyűlésen beadandók a következő hónap tantervei; e tanterveket a kör megbírálja.

5) Mintatanítások, a mikre a kör egyes tagjai jelentkeznek. A tantárgyat a kör szabja meg E mintatanítások a kör által megbírálandók.

6) Gyűléseink vándor-gyűlések és nyilvánosak lesznek s ezekre tiszteletbeli tagokul bárkit is szívesen elfogadjunk; de a mintatanítások bírálata teljesen zártkörű leend.

7) Minden hónap utolsó szombatján egy-egy gyűlés tartatik.

8) Körünk dalárdával lesz egybekötve.

Az ügyrend illetén megállítása után, Darkó Mihály tagtárs beadja ily című értekezését: „Miképen ébresztheti fel a tanító növendékei figyelmét és a már felébresztett figyelmet mikép biztosíthatja a tanítás számára. Ez értekezés az idő rövidege miatt fel nem olvastathatván, bírálatra Baló Jánosnak adatott ki.

Dalárda vezetőnek Kerestely Lázár választott meg.

A jövő ülés Dálnokon május 1-én tartatik meg, a mikor Darkó Mihály mintatanítást tartand az 5-ik és 6-ik osztály előtt. Ennek tárgya leend; egy-egy olvasmány nyelvtani és tárgyi kezelése.

Dálnokon, 1875. ápril havában.

Zilahon az állami tanítóképezde tanárainak kezdeményezése folytán, a különféle tanintézetek tanárai pár évvel ezelőtt „tanügyi kört“ alakítottak, mely kör fennállása óta több közérdekű kérdést vitatott meg s tisztázott; jelenleg pedig egy Fröbel-gyermekkert felállításán fáradozik, s e célra a múlt márc. hó 2-án minden tekintetben kitűnően sikerült, hangversenynyel összekötött felolvasási estélyt rendezett. A hangversenyben közreműködtek Czöndör Sándorné aszszony zongorán, Prohászka Luiza k. a. tanítóné és Borbély Sámuel képezdei ttnár szavallással, továbbá a zilahi magánzenekar és az állami tanítóképezde s gyakorlóiskola énekkara. Felolvasást tartott ez alkalommal Faluvégi Albert képezdei igazgató, ismertetvén a Fröbel-gyermekkerteket és a Fröbel-féle játék és foglalkoztató eszközök némely jellemzetes példányát s végül melegen szólította fel a nagyszámu közönséget, különösen a nőket és anyákat, hogy a megpendített szép eszmét karolják fel s juttassák diadalra. Az őszeses bevétel 137 frt 60 krt tesz.

Örömmel jegyezzük fel e helyen, hogy az üdvös eszme a nagy közönségnél várt rokonszenvvel találkozott. Ugyanis a zilahi takarékpénztár a hangverseny után mindjárt 100 frtot szavazott meg e célra; városunk melegen érző hölgyei pedig egy „kised-védegyelet“ alakításának eszméjét terjesztik és a legközelebbi jövőben egy „bazar“ rendezésről gondolkoznak; továbbá a felolvasások is tovább folytattnak. Vállalkoztak is felolvasásra ez ideig id. Hiri Ferencz ref. tanár, Kerekes József tanfelügyelő, Faluvégi Albert képezdei igazg. tanár, Borbély Sámuel képezdei tanár, Baczó Gábor ref. tanár Mezey Albert törv. sz. bíró, Kiss Lajos ügyvéd, Lőrinczi György ügyvéd, Magyarosi István és Révay Pál ref. lelkészek, Lovcsányi Gyula és Kovács Dénes polg. iskolai tanárok s valószínűleg még többen is fognak vállalkozni.

B—ly. *)

Vegyesek.

— **Egyletünk nevelési bizottsága** — egy a választmány elé terjesztett indítvány folytán — a legközelebb mult szombaton arról tanácskozott, hogy miként lehetne az utcákon a házak falait megtisztítani és megmenteni azoktól az undorító és szemérmetsértő firkalásoktól és pikturáktól, a melyek nemcsak a serdülő gyermekekre és ifjakra hatnak rontólag, hanem sokszor még a felnőtteknek is botránkoztatására szolgálnak. E sok tekintetben érdekes tanácskozás végeredménye a lett, hogy e tárgyban az egylet átiratokat intéz egyfelől az iskolai előljáróságokhoz, másfelől a városi tanácshoz s ez utóbbit az említett éktelenségek eltávolításán kívül arra is felkéri, hogy a maga rendőri közegei útján fékezze és korlátozza azok nemtelen passioját, a kik az utcákon egetrázó káromkodásokat, trágár beszédeket s általában oly cselekvényeket folytatnak és végeznek, a mik nemcsak a szemérmest sértik, hanem a közérkölséggel is ellenkeznek. Minthogy pedig mindezek megakadályozása és fékezése érdekében minden városi polgárnak egy-egy rendőrnök kellene lennie, ezért elhatározatott, hogy addig is, a míg e tárgyban egy népes nyílt gyűlést lehetne tartani, legalább lapok útján hívják fel az egylet tagjai a szükséges segédkez-nyújtásra és társadalmi közrehatásra a városi polgárságot.

— **A budapesti tanító-testületnek közelebről megjelent II. Évkönyve**, a melyet Lakits Vendel az 1874-ik

*) E közlemény még a mult márc. hó elején küldetett volt be; de akkor a helybeli postahivatal — egy félreértés következtében — visszaküldötte. A midőn most — a másodszeri beküldésre — közöljük, bocsánatot kérünk a késésért, a melynek nem mi valánk okai
A szerk.

évről nagy gonddal szerkesztett, szép tanúságot tesz ez életrevaló testület hasznos működéséről. A 186 lapra terjedő Évkönyv legnagyobb részét a körök munkálkodásának ismertetése foglalja el. E munkalkodás pedig abból állott, hogy tüzetesen megvitatták a nagy szünetű kérdését és a kised-óvodák viszonyát az elemi népiskolákhoz, bíráló véleményt mondtak a népiskolákban használt tankönyvekről s javaslatot arra, hogy a fővárosi népiskoláiban minő tankönyveket kellene használni. Ezen kívül megvitatták több indítványt, meghallgatták és bírálták egyesek mintatitításait, felolvasásait és értekezéseit s felléptek több oly ügyben, mint kezdeményezők (Egyetemes tanító-gyűlés, Eötvös-alap stb.), a melyek nemcsak a fővárosi, hanem általában a magyar tanítói kar tekintélyének és jobblétének emelését célozzák. E működés ismertetésén kívül van még az Évkönyvben egy tüzetes tanulmány „Az A-B-C-és könyvről“, egy vázlat a fővárosi tanítók irodalmi működéséről, a mely után jó a „Vegyesek“ rovata, (a melyből egy pár adatot alább közlünk), a tantestület tagjainak névsora (a 12 körben van összesen 356 tag) s legvégül egy „Zárszó“, a mely az egylet működésének eredményét összesítve foglalja egybe.

— **A „Székely Tanügy“ 1-ső száma**, a melynek megjelenését egyik közelebbi számunkban előre jeleztük, a mult hó 15-én csakugyan megjelent. Tartalma gazdag, változatos és eléggé magvas, s kiállításra is olyan, hogy egy nagyobb városi nyomdának is becsületére válnék, Főbb cikkei: „Növelésügyünk a Székelyföldön“, a szerkesztőtől, Malik Józseftől, „A gyermeknevelés“ Révay Lajostól, „A nyelvtanítás“ Madzar Jánostól. Ezek után 2 eszmedüs levél következik, az egyik dr. Ballagi Mórtól, a másik Demeter Sámueltól. Mindkettő üdvözli a vállalatot s annak szükségességét hangsúlyozza. Az egyleti rovatban 3 derék székely tanító-egylet munkássága van ismertetve. A „Könyvismertetés“ című rovatban Adorján Miklós, Záray Ödön „Népiskolai földirat“-át ismerteti bírálólag, de nem elítélve, s végül a „Vegyesek közlemények“ 2 egész oldalt foglalnak el. — Már csak e sorozatból is láthatják t. olvasóink, hogy ez új vállalat valóban életrevaló vállalat lesz; melegen ajánljuk tehát annak támogatását különösen a Királyhágóninnyi tanítók és isk. előljáróságok figyelmébe. Megjelenik e lap havonként kétszer s mindig másfélívnyi tartalommal. Előfizetési ára — ápriltól december végeig — 3 frt, a mi a kiadó-hivatalnak — Nagy István nevére — Sepsi-Szt.-Györgyre küldendő be.

— **Statistikai adatok** a fővárosi iskolákról. Az imént ismertett évkönyvből vesszük át a következő adatokat: A fővárosi tanítók fizetése. Az elemi népiskolai helyettes tanítók fizetése 400 frt+100 frt lakbér+100 frt személyes pótlék. A rendes osztálytanítóké 650 frt + 150 frt lakbér. Az igazgatótanítóké 1000 frt és lakás, vagy 300 frt lakbér. A polg. isk. igazgatók fizetése 1000 frt és lakás, vagy e helyett 300 frt lakbér és 200 frt irodai átalány. A rendes tanárok fizetése 1000 frt és 300 frt lakbér. A segéd-tanárok fizetése 800 frt és 200 frt lakbér. — Hány a közs. elemi iskolában működő tanító Budapesten? Igazgató-tanító van 28; vezető-tanító 14; rendes osztálytanító 123; helyettes (tanító 20, tanítónő 94) = 114; tornatanító 21; rajztanító 25, kézimunka-tanítónő 90; ismétlő iskolai tanító 85; összesen 500.

— **Helyreigazítás a helyreigazításra.** Ez aztán a fátum! Az t. i. hogy a lapunk mult számában közlött helyreigazításba 2 helyt is tanítóképezde csuszott be a tanító nő-képezde helyére. — E hiba kiigazításának tudomásul-vételét anynyival sürgősebben kérjük, mert már a vidékről is vettünk az ellen felszólást.

Felelős szerkesztő: **VÁRADI KÁROLY.**